

KEKANGAN MENCEBURI BIDANG KEUSAHAWANAN PELAJAR INSTITUSI PENDIDIKAN TEKNIKAL DAN LATIHAN VOKASIONAL (TVET) DI MALAYSIA

DZUHAILMI DAHALAN, JEFFREY LAWRENCE D'SILVA, ISMI
ARIF ISMAIL & NOR AINI MOHAMED

ABSTRAK

Artikel ini meneliti kekangan menceburi bidang keusahawanan berdasarkan persepsi pelajar institusi pendidikan teknikal dan latihan vokasional (TVET) di Malaysia. Dapatan yang dibentangkan merupakan kajian kuantitatif melibatkan seramai 1,000 orang pelajar di lapan institusi TVET awam terpilih di Semenanjung Malaysia. Secara keseluruhannya, kajian mendapati kekangan responden menceburi bidang kesusahawanan berada pada tahap sederhana. Tidak terdapat perbezaan persepsi yang signifikan dari segi kekangan menceburi bidang keusahawanan di antara responden peringkat pengajian sijil mahu pun di peringkat diploma. Walau bagaimanapun, kajian mendapati terdapat perbezaan persepsi yang signifikan terhadap kekangan menceburi bidang keusahawanan di antara responden yang memiliki keluarga/ibu bapa yang menjalankan aktiviti perniagaan berbanding responden yang bukan berlatarbelakangkan keluarga/ibu bapa yang menjalankan aktiviti perniagaan. Kajian turut mendapati terdapat perbezaan persepsi yang signifikan terhadap kekangan menceburi bidang keusahawanan di antara responden yang terlibat dengan aktiviti perniagaan semasa mengikuti pengajian di institusi berbanding mereka yang tidak terlibat langsung dengan sebarang aktiviti perniagaan. Ringkasnya, menceburi bidang keusahawanan dilihat sebagai pilihan yang realistik bagi pelajar TVET di Malaysia oleh kerana kemahiran individu yang spesifik dimiliki oleh mereka. Namun, sistem sokongan yang lebih bersepadu dan efektif boleh difikirkan bersama ke arah mengurangkan kekangan yang boleh membantutkan kesediaan mereka untuk menceburi bidang keusahawanan pada masa hadapan.

Kata Kunci: Kekangan, Pelajar TVET, Keusahawanan, Institusi TVET, Usahawan TVET

ABSTRACT

This article examined the constraints in venturing into entrepreneurship based on the perceptions of Technical and Vocational Education and Training (TVET) students in Malaysia. The findings were collected through a quantitative study that involved 1000 students from eight selected public TVET institutions in Peninsular Malaysia. Overall, the study found that the level of constraints faced by respondents to venture into entrepreneurship was moderate. There was no significant difference in perception in terms of constraints in venturing into entrepreneurship between certificate level respondents and diploma level respondents. However, the study found significant differences on perception in entrepreneurship constraints between respondents with family/parents that have been involved in business activities and

those with family/parents without any business-related background. Next, the study also found significant differences on perception in entrepreneurship constraints between respondents who have experience in business activities while pursuing studies in their institutions and those who have never been involved in any business activity. In summary, venturing into entrepreneurship was seen as a realistic option for TVET students in Malaysia considering the specific individual skills that they possessed. Nevertheless, more integrated and effective support system could be developed together in order to reduce the constraints that can undermine their willingness to venture into entrepreneurship in the future.

Keywords: Constraints, TVET students, Entrepreneurship, TVET institution, TVET entrepreneur

PENGENALAN

Rancangan Malaysia Kesepuluh (RMK-10) untuk tempoh 2011-2015 telah menunjukkan perancangan yang drastik di pihak kerajaan di dalam mengarusperdanakan sistem Pendidikan Teknikal dan Vokasional (TVET) negara ke arah menyediakan pendidikan alternatif kepada masyarakat terutama golongan muda. Dengan kata lain, graduan TVET merupakan lepasan institusi pendidikan yang dilatih khusus bagi menyerlahkan potensi diri mereka mengikut kecenderungan dan bakat. Mereka dikatakan kumpulan individu yang dilengkapi dengan kemahiran tertentu dalam bidang teknikal dan vokasional yang dilihat bukan sahaja dapat memenuhi keperluan pasaran kerja malah berpotensi bertindak sebagai penjana pekerjaan (job creator) yang akan menyediakan peluang pekerjaan kepada masyarakat.

Umum mengetahui belia negara khususnya lepasan Institusi Pengajian Tinggi (IPT) berdepan dengan cabaran sengit ketika ini untuk menempatkan diri dalam kerjaya pilihan mereka. Ini tidak terkecuali berlaku dalam kalangan graduan TVET. Pengangguran graduan IPT berlaku akibat daripada pertumbuhan struktur guna tenaga yang perlahan serta tidak mampu untuk menampung bilangan mereka yang semakin meningkat saban tahun (Nooriah, Zakiah & Norain, 2013). Masa mendatang dilihat semakin mencabar di mana Revolusi Perindustrian Ke-4 (Indusri 4.0) berterusan mewujudkan tekanan dalam pasaran buruh sedia ada apabila penekanan pembinaan teknologi realiti maya atau Internet of Thing (IOT) sedikit demi sedikit mengambil alih intensif buruh dalam dalam pasaran kerja (Dzuhailmi, 2019).

Kebergantungan graduan yang tinggi terhadap pasaran kerja semasa terutama terhadap kerjaya yang sesuai dengan kelayakan dan bidang pengajian mereka dilihat tidak dapat menyelesaikan isu pengangguran yang berlaku dalam kalangan mereka. Sebahagian daripada mereka tidak dapat tidak, perlu mencari alternatif dengan menceburkan diri dalam bidang keusahawanan mengikut kecenderungan diri dan bakat yang dilatih.

Dalam konteks lepasan TVET, potensi mereka diakui terhasil melalui aliran pendidikan teknikal dan vokasional yang sistematik di institusi pendidikan masing-masing. Walaupun di sebalik kemelut akreditasi atau pengiktirafan graduan TVET di Malaysia yang masih hangat diperkatakan, namun dari satu sudut yang lain, graduan TVET dilihat paling berpotensi untuk disediakan sebagai penjana pekerjaan yang mampu menyelesaikan sebahagian besar masalah pengangguran dalam kalangan golongan muda disebabkan kemahiran tertentu yang dilatih ke atas mereka (Dzuhailmi, 2019).

Data Kementerian Pengajian Tinggi (2016) mengenai kebolehpasaran graduan TVET menunjukkan terdapat peningkatan yang memberangsangkan bagi tahun 2016 di mana universiti-universiti teknikal Malaysia (MTUN) menunjukkan kadar kebolehpasaran graduan pada tahap 87.1% disusuli dengan Politeknik (88.6%) dan Kolej Komuniti (97.2%). Walaupun senario ini dilihat positif daripada satu sudut, namun data ini dilihat terus menyumbang kepada pencapaian Malaysia yang rendah dari aspek hasrat menjadi usahawan (*entrepreneurial intention*) (UNIRAZAK, 2015) terutamanya melibatkan graduan TVET dalam konteks ini.

Hakikatnya, usaha untuk memperkukuhkan keusahawanan sama ada ke arah pemikiran keusahawanan (*entrepreneurial mind-set*) ataupun kecenderungan untuk menjadi seorang usahawan mampu meningkatkan kebolehpasaran graduan, menyelesaikan isu pengangguran dalam kalangan golongan muda, meningkatkan tahap sosio ekonomi masyarakat serta mengurangkan jurang di antara golongan kaya dan miskin (Kementerian Pendidikan Tinggi, 2016). Tetapi, sokongan semua pihak pemegang taruh amat penting bagi menjayakannya. Ini kerana kajian lepas menunjukkan terdapat pelbagai faktor yang dikenalpasti mengekang perkembangan bidang keusahawanan dalam kalangan graduan itu sendiri (Norasmah, Azzyyati & Muhammad, 2009). Justeru, makalah ini cuba menghuraikan faktor kekangan di dalam menceburi bidang keusahawanan khususnya melibatkan pelajar TVET di Malaysia.

KAJIAN LAMPAU

Kajian di Malaysia berkaitan pelajar TVET dan bidang keusahawanan dilihat banyak memberi tumpuan kepada faktor yang mempengaruhi kecenderungan pelajar terhadap bidang ini, pada masa yang sama mengukur tahap kesediaan mereka (Eriniwati, 2014; Mohd Hassan, 2007; Azilahwati, Syaharizad & Muhammad Helmi, 2015; Yusrizal, 2012; Adam, Abdul Razak & Abu Bakar, 2011; Dzuhailli et al., 2018). Manakala, kajian yang memberi tumpuan kepada faktor kekangan menceburi bidang keusahawanan dalam konteks tempatan pula banyak melibatkan sampel pelajar IPT pelbagai bidang dan orang awam (Norasmah Othman, Azzyyati Anuar & Muhammad Husin, 2009; Muhamad Fadir, 2012; Wan Nor Dalilah, 2008).

Beberapa penelitian ringkas berkaitan kekangan menceburi bidang keusahawanan dalam kajian yang lepas mendapati terdapat beberapa faktor yang dilihat mempengaruhi seseorang. Kajian Norasmah Othman, Azzyati Anuar dan Muhammad Husin (2009) dalam kalangan pelajar universiti awam terpilih mendapati faktor trait personaliti, kemahiran teknikal pelajar dan persekitaran mikro dilihat merupakan tema utama yang menjadi faktor kekangan. Kajian berbentuk kualitatif ini mendapati responden turut melihat faktor yang sama mengekang pelajar lain untuk melibatkan diri dalam aktiviti perniagaan ketika belajar. Elemen trait personaliti yang dilihat sebagai kekangan responden menceburi bidang keusahawanan dalam kajian ini adalah seperti tidak berani mengambil risiko, keupayaan membuat keputusan, keyakinan diri dan keupayaan mengurus masa. Faktor kemahiran teknikal pelajar pula adalah berkait dengan kekurangan pengetahuan dalam perniagaan dan kemahiran mengurus kewangan. Manakala, faktor persekitaran mikro melibatkan masalah pihak pembekal, permintaan atau karenah pelanggan dan persaingan perniagaan.

Kajian Mohd. Hassan (2007) mengenai faktor-faktor yang mempengaruhi kejayaan Usahawan Kredit Mikro di Johor mendapati kemahiran dalam bidang pengurusan dan penggunaan masa dikenalpasti sebagai faktor yang paling kritikal perlu ada dalam diri usahawan kecil untuk berjaya di dalam perniagaan. Kajian beliau turut menemui faktor lain yang mempengaruhi kejayaan usahawan seperti pengkhususan dan pembahagian kerja; tidak mudah berputus asa; kesanggupan berdikari; mempunyai minat yang tinggi; kemahiran yang tinggi dalam bidang perniagaan; kesanggupan menghadapi risiko; dan cepat bertindak dalam mengubah strategi perniagaan. Dalam erti kata lain, faktor yang mempengaruhi kejayaan usahawan seperti yang ditemui dalam kajian Mohd. Hassan (2007) boleh juga ditafsirkan sebagai faktor trait personaliti dan kemahiran teknikal yang dilihat sebagai faktor kekangan bagi seseorang untuk menceburi bidang keusahawanan sepertimana yang ditemui dalam kajian Norasmah Othman, Azzyati Anuar dan Muhammad Husin (2009).

Musalme (2011) pula dalam kajiannya berhubung tahap kesediaan keusahawanan dalam kalangan bakal usahawan wanita di bawah program Kementerian Pembangunan Wanita, Keluarga dan Masyarakat mendapati masalah kewangan menjadi isu utama bagi bakal usahawan untuk memulakan perniagaan. Gaedeke dan Tootelian (1991) menyatakan ketiadaan modal merupakan penyebab utama yang mendorong kepada kegagalan sesuatu perusahaan, selain daripada faktor ekonomi, kekurangan pengalaman dalam jualan, pelanggan, perbelanjaan yang tinggi, pengabaian perniagaan, bencana dan penipuan.

Abu Bakar (2005) menyatakan kekangan yang dijangka dalam aktiviti usaha niaga membantutkan keinginan seseorang untuk menceburkan

diri dalam aktiviti ini. Kekangan tersebut seperti: (1) Pendapatan tidak menentu; (2) Risiko pelaburan modal; (3) Masa bekerja yang panjang dan sukar; (4) Keseimbangan kerja-kehidupan (work-life balance) di peringkat awal perniagaan; (5) Tanggungjawab perniagaan; (6) Risiko minda dan psikologi; dan (7) Risiko sosial. Rita (2004) pula dalam kajiannya melibatkan pelajar salah sebuah IPT di Perancis mendapati responden tidak menceburi bidang keusahawanan disebabkan faktor risiko, cukai yang dikenakan, pengalaman, tiada idea, selain ketiadaan masa bersosialisasi dengan orang lain.

METODOLOGI

Kajian ini menggunakan kaedah kuantitatif. Data dikutip dengan menggunakan borang soal selidik yang diurus tadbir sendiri oleh responden. Pensampelan rawak mudah digunakan dengan melibatkan 1,000 orang responden yang terdiri daripada pelajar kolej komuniti dan politeknik terpilih di bawah Kementerian Pengajian Tinggi Malaysia. Kajian berbentuk nation wide study ini melibatkan empat kolej komuniti dan empat politeknik terpilih di Semenanjung Malaysia mengikut zon utara, selatan, timur dan tengah. Kajian di lapangan mengambil masa selama sebulan dan telah dijalankan pada bulan Mac 2018. Data dianalisis menggunakan statistik deskriptif dan inferensi. Skor min dan sisihan piawai digunakan bagi mengukur kesediaan pelajar menceburi bidang keusahawanan. Manakala, ujian t-bebas digunakan bagi melihat sama ada terdapat perbezaan persepsi yang signifikan terhadap kekangan menceburi bidang keusahawanan berdasarkan beberapa pemboleh ubah demografi terpilih.

HASIL KAJIAN DAN PERBINCANGAN

Profil Responden

Jadual 1 meringkaskan taburan profil demografi terpilih responden. Kajian melibatkan 54.8% responden lelaki, manakala 45.2% perempuan. Sebanyak 52.2% responden sedang mengikuti pengajian di peringkat diploma, selebihnya (47.8%) di peringkat sijil. Majoriti responden (52.2%) menyatakan tidak pernah menghadiri kursus keusahawanan. Tetapi peratusan ini tidak terlalu besar dengan jumlah responden yang pernah menghadiri kursus keusahawanan iaitu sebanyak 47.8%. Responden ditanya sama ada mereka terlibat dengan sebarang aktiviti perniagaan pada masa ini. Sebanyak 54.9% dalam kalangan mereka mengatakan tidak, manakala 45.1% sedang terlibat. Peluang untuk menambah pendapatan dilihat merupakan sebab tertinggi (30.5%) responden terlibat dengan aktiviti perniagaan. Ini diikuti dengan mengisi masa lapang (21.8%), menampung keperluan belajar (20.3%), hobi/minat semata-mata (17.6%), dorongan keluarga/guru/rakan (15.8%) dan lain-lain (2.4%) dengan sebab untuk meringankan beban keluarga selain keperluan subjek keusahawanan di institusi itu sendiri. Responden turut ditanya sama ada keluarga/ibu mereka terlibat dengan sebarang aktiviti perniagaan. Data menunjukkan

61.4% dalam kalangan mereka mengatakan tidak, selebihnya (38.6%) mengakuinya.

Jadual 1: Profil Demografi Responden (n=1,000)

Latar belakang	Peratus
Jantina	
Lelaki	54.8
Perempuan	45.2
Peringkat pengajian	
Sijil	47.8
Diploma	52.2
Hadir kursus keusahawanan	
Ya	47.8
Tidak	52.2
Terlibat dengan aktiviti perniagaan pada waktu ini	
Ya	45.1
Tidak	54.9
Sebab terlibat dengan aktiviti perniagaan	
Hobi/minat semata-mata	17.6
Mengisi masa lapang	21.8
Menampung keperluan belajar	20.3
Peluang tambah pendapatan	30.5
Dorongan keluarga/guru/rakan	15.8
Lain-lain	2.4
Keluarga/Ibu bapa menjalankan aktiviti perniagaan	
Ya	38.6
Tidak	61.4

Penentuan Tahap Persepsi mengenai Kekangan Menceburi Bidang Keusahawanan

Skala Likert 5-mata iaitu (5) Sangat setuju hingga (1) Sangat tidak setuju, digunakan bagi menilai faktor kekangan menceburi bidang keusahawanan daripada persepsi responden. Manakala, tahap kekangan tersebut ditentukan melalui pengiraan jumlah keseluruhan min konstruk pengukuran dan dibahagikan dengan jumlah item kekangan menceburi keusahawanan bagi menghasilkan min keseluruhan. Secara keseluruhannya, kajian mendapati kekangan responden menceburi bidang keusahawanan berada pada tahap sederhana [$M=3.55$, $SP=.612$]. Jadual 2 menunjukkan penentuan tahap persepsi mengenai kekangan responden menceburi bidang keusahawanan berasaskan dapatan min keseluruhan konstruk pengukuran.

Jadual 2: Persepsi tahap kekangan responden menceburi bidang keusahawanan (n=1,000)

Tahap	Bilangan	Peratus	Min	SP

			3.55	.612
Rendah (1.00-2.33)	30	3.0		
Sederhana (2.34-3.66)	539	53.9		
Tinggi (3.67-5.00)	431	43.1		

Jadual 3 menunjukkan taburan secara deskriptif bagi setiap faktor kekangan untuk menceburi bidang keusahawanan daripada perspektif responden. Kajian menunjukkan hanya terdapat dua faktor kekangan yang tinggi di dalam menceburi bidang keusahawanan daripada perspektif responden iaitu sokongan keluarga [M=3.74] dan keyakinan diri [M=3.72]. Manakala, baki 17 faktor menunjukkan skor min kekangan sederhana [M=2.34-3.66].

Jadual 3: Taburan min dan sisihan piawai faktor kekangan menceburi bidang keusahawanan berdasarkan persepsi responden (n=1,000)

No.	Faktor kekangan	Min	SP
1.	Kemahiran keusahawanan	3.44	.931
2.	Keyakinan diri	3.72	.936
3.	Minat	3.61	1.026
4.	Motivasi	3.61	9.09
5.	Sokongan keluarga	3.74	1.045
6.	Sokongan guru/tenaga pengajar	3.64	.999
7.	Sokongan rakan-rakan	3.63	.992
8.	Modal	3.51	1.050
9.	Persaingan	3.57	.971
10.	Kadar sewa premis perniagaan yang tinggi	3.58	1.052
11.	Kemudahan pinjaman	3.50	.951
12.	Keadaan ekonomi dalam negara	3.65	.998
13.	Sokongan kerajaan	3.45	.994
14.	Keadaan politik dalam negara	3.41	1.046
15.	Sikap negatif	3.10	1.148
16.	Kewujudan bidang keusahawanan baru (cth: keusahawanan sosial)	3.53	.925
17.	Sokongan badan bukan kerajaan (NGO)	3.39	.936
18.	Kemahiran teknologi maklumat dan komunikasi (ICT)	3.66	1.002
19.	Pengetahuan kewangan perniagaan	3.60	.965

Ujian t-bebas digunakan bagi melihat sama ada terdapat perbezaan persepsi yang signifikan terhadap kekangan menceburi bidang keusahawanan berdasarkan profil peringkat pengajian. Analisis mendapati tidak terdapat

perbezaan persepsi yang signifikan berhubung kekangan menceburi bidang keusahawanan di antara responden di peringkat sijil [$M=3.54$, $SP=.639$] dengan peringkat pengajian diploma [$M=3.55$, $SP=.586$; $t(1000) = -.468$; $p=.640$]. Walau bagaimanapun, analisis mendapati terdapat perbezaan persepsi yang signifikan terhadap tahap kekangan menceburi bidang keusahawanan di antara responden yang mempunyai keluarga yang berniaga [$M=3.62$, $SP=.613$] dengan responden daripada keluarga/ibu bapa yang tidak berniaga [$M=3.50$, $SP=.607$; $t(1000)=2.924$; $p=.004$], di mana responden yang mempunyai keluarga/ibu bapa yang berniaga merasakan kekangan yang lebih tinggi untuk menceburi bidang keusahawanan berbanding mereka yang bukan daripada keluarga/ibu bapa yang berniaga.

Analisis turut mendapati terdapat perbezaan persepsi yang signifikan terhadap kekangan menceburi bidang keusahawanan di antara responden yang terlibat dengan aktiviti perniagaan [$M=3.64$, $SP=.572$] dengan responden yang tidak terlibat dengan sebarang aktiviti perniagaan [$M=3.47$, $SP=.633$; $t(1000)=4.335$; $p=.000$], di mana responden yang terlibat dengan aktiviti perniagaan semasa belajar merasakan kekangan yang lebih tinggi untuk menceburi bidang keusahawanan berbanding responden yang tidak terlibat dengan sebarang aktiviti perniagaan. Jadual 4 meringkaskan taburan perbezaan persepsi terhadap kekangan menceburi bidang keusahawanan berdasarkan profil terpilih responden.

Jadual 4: Perbezaan persepsi tahap kekangan menceburi bidang keusahawanan berdasarkan profil terpilih (n=1000)

Profil	n	Min	SP	<i>t</i>	<i>p</i>
Peringkat pengajian				-.468	.640
Sijil	478	3.54	.639		
Diploma	522	3.55	.586		
Keluarga/Ibu Bapa				2.924	.004
Berniaga	386	3.62	.613		
Tidak berniaga	614	3.50	.607		
Terlibat dengan perniagaan				4.335	.000
Ya	451	3.64	.572		
Tidak	549	3.47	.633		

Kajian ini jelas menunjukkan faktor keyakinan diri merupakan antara kekangan tertinggi untuk menceburi keusahawanan berdasarkan persepsi responden. Dapatan ini selari dengan kajian oleh Norasmah Othman, Azzyati Anuar dan Muhammad Husin (2009) yang mendapati elemen trait personaliti seperti keyakinan diri merupakan antara kekangan seseorang menceburi bidang keusahawanan. McMillan (2006) menyatakan keyakinan diri seseorang merupakan elemen penting dalam aktiviti

perniagaan. Keyakinan diri yang rendah dilihat sebagai ancaman terbesar dalam sesebuah perniagaan berbanding faktor pesaing mahupun pasaran.

Sementara itu, faktor sokongan keluarga yang dilihat mengekang responden dalam dapatan kajian semasa tidak ditemui dalam faktor persekitaran mikro dalam kajian Norasmah Othman, Azzyati Anuar dan Muhammad Husin (2009), yang mengaitkan elemen ini dengan masalah pembekal, permintaan atau karenah pelanggan dan persaingan perniagaan. Namun, Abu Bakar (2005) menyatakan risiko sosial merupakan antara kekangan yang boleh dijangka dalam aktiviti usaha niaga sekaligus membantutkan keinginan seseorang untuk menceburkan diri dalam aktiviti ini. Faktor ini sedikit sebanyak selari dengan dapatan kajian semasa yang menunjukkan sokongan keluarga dilihat sebagai kekangan tertinggi untuk menceburi bidang keusahawanan berdasarkan persepsi responden.

Mengulas dapatan persepsi responden berdasarkan profil terpilih, kajian semasa menunjukkan tidak terdapat perbezaan persepsi berhubung kekangan menceburi bidang keusahawanan di antara responden di peringkat sijil mahupun diploma. Ini bermakna persepsi responden di kedua-dua peringkat pengajian terhadap faktor kekangan menceburi bidang keusahawanan yang disenaraikan adalah sama. Walau bagaimanapun, profil keluarga dan faktor keterlibatan responden dalam aktiviti perniagaan menunjukkan perbezaan persepsi terhadap kekangan menceburi keusahawanan. Persepsi responden yang memiliki keluarga/ibu bapa yang menjalankan perniagaan berhubung kekangan menceburi bidang keusahawanan dilihat lebih tinggi berbanding mereka yang tidak memiliki keluarga/ibu bapa yang menjalankan perniagaan. Hal yang sama ditunjukkan bagi responden yang menjalankan aktiviti perniagaan berbanding mereka yang tidak menjalankan sebarang aktiviti perniagaan. Ini menunjukkan pengalaman responden dalam bidang keusahawanan sedikit sebanyak memantapkan persepsi mereka berhubung kekangan yang dihadapi untuk menceburi bidang keusahawanan berbanding responden yang tiada pengalaman dalam bidang keusahawanan bagi konteks dapatan profil terpilih.

KESIMPULAN

Ringkasnya, matlamat pendidikan keusahawanan yang dilaksanakan oleh pelbagai agensi kerajaan adalah untuk membentuk pelajar sebagai penjana pekerjaan (job creator) yang mampu menyediakan serta mempelbagaikan peluang pekerjaan dalam masyarakat. Kementerian Pendidikan misalnya menerusi Pelan Tindakan Keusahawanan IPT 2016-2020 menyasarkan 100% pelajar IPT mendapat pendedahan kepada nilai dan atribut keusahawanan menjelang tahun 2020 di bawah Strategi Membangunkan Kurikulum Holistik dan Bersepadu melalui Inisiatif: Melaksanakan Amalan Pendidikan Berimpak Tinggi (HIEP) dengan menerapkan elemen keusahawanan merentasi kurikulum dan bidang

pengajian. Justeru, bekerja sendiri ataupun memiliki perniagaan dilihat merupakan pilihan yang realistik bagi pelajar TVET di Malaysia oleh kerana kemahiran individu yang dimiliki oleh mereka. Oleh itu, usaha berterusan untuk memantapkan pendidikan keusahawanan merentas jenis pengajian TVET perlu dilakukan oleh semua agensi penyedia pendidikan/latihan. Maka, kajian ini menyarankan agar sistem sokongan yang lebih bersepadu dan efektif boleh difikirkan bersama ke arah mengurangkan kekangan yang boleh membantutkan kesediaan pelajar TVET di Malaysia untuk menceburi bidang keusahawanan pada masa hadapan.

RUJUKAN

- Abu Bakar. (2005). *Keusahawanan dan pengurusan perniagaan kecil*. Penerbit Universiti Utara Malaysia, Sintok.
- Adam, A., Abdul Razak, S. dan Abu Bakar, M.H. (2011). *Kecenderungan pelajar-pelajar semester akhir Kolej Komuniti Jasin terhadap keusahawanan*. Mini Seminar Pendidikan Kolej Komuniti Jasin.
- Azilahwati Adam, Syaharizad Abdul Razak & Muhammad Helmi Abu Bakar. (2015). Aspirasi kerjaya sebagai usahawan di kalangan pelajar-pelajar semester akhir Kolej Komuniti Jasin. Dalam talian: https://www.academia.edu/3856088/ASPIRASI_KERJAYA_SEBAGAI_USAHAWAN_DI_KALANGAN_PELAJAR-PELAJAR_SEMESTER_AKHIR_KOLEJ_KOMUNITI_JASIN
- Dzuhailmi Dahalan. (2019). Cabaran graduan TVET. *Kosmo*, 5 Januari 2019.
- Dzuhailmi Dahalan, Jeffrey Lawrence D'Silva, Ismi Arif Ismail & Nor Aini Mohamed. (2018). Entrepreneurial mind-set among students of Technical and Vocational Education and Training (TVET) Institutions in Malaysia. *The Journal of Social Sciences Research*, 4(11), 2413-6670.
- Eriniwati Aliza Miat (2014). Faktor yang mendorong kecenderungan pelajar kolej vokasional ke arah bidang keusahawanan. Thesis Ijazah Sarjana Pendidikan Teknikal (Reka Bentuk Instruksional dan Teknologi), Fakulti Pendidikan Teknikal dan Vokasional Universiti Tun Hussein Onn Malaysia.
- Gaedeke Ralph, M. & Tootelian Dennis, H. (1991). *Small business management*. Allyn & Bacon, Incorporated.
- Kementerian Pendidikan Tinggi. (2016). Kenyataan Media Menteri Pendidikan Tinggi: Kebolehpasaran Graduan Institusi Pendidikan Tinggi (IPT) Malaysia 2016 Meningkatkan. Dalam talian: <https://www.mohe.gov.my/en/press-statement/458-kenyataan-media-kebolehpasaran-graduan-ipt-2016>

- Kerajaan Malaysia. (2010). Rancangan Malaysia Kesepuluh 2011-2015. Unit Perancang Ekonomi, Putrajaya.
- McMillan Alex. (2006). *Teach yourself Entrepreneurship*. Canada: Mc Graw Hill.
- Mohd. Hassan Mohd. Osman. (2007). Faktor-faktor yang telah mendorong graduan dan alumni Universiti Teknologi Malaysia menceburi bidang keusahawanan. Laporan Penyelidikan. Universiti Teknologi Malaysia.
- Muhamad Fadir Ibrahim. (2012). Cabaran golongan belia menceburi bidang keusahawanan. Kajian kes: Parit Raja, Batu Pahat, Johor. Thesis Sarjana, Universiti Tun Hussein Onn, Malaysia.
- Musalme Muda. (2011). Kajian terhadap tahap kesediaan keusahawanan di kalangan bakal usahawan wanita di bawah program Kementerian Pembangunan Wanita, Keluarga dan Masyarakat. Tesis Sarjana, Universiti Utara Malaysia.
- Nooriah Yusof, Zakiah Jamaluddin & Norain Mat Lazim. (2013). The perception of undergraduates' student towards the marketability of graduate and competition in the job market, *Jurnal Personalia Pelajar*, 16, 77-92.
- Norasmah Othman, Azzyyati Anuar & Muhammad Husin. (2009). Kekangan dalam menjalankan dalam kalangan pelajar Universiti Kebangsaan Malaysia. *Jurnal Personalia Pelajar*, 12, 87-107.
- Rita Klapper. (2004). Government goals and entrepreneurship education: An investigation at a Grande Ecole in France. *Education + Training*, 46(3), 127-137.
- UNIRAZAK (2015). Entrepreneurship trends in Malaysia: A National Five Year (2009-2013) Longitudinal Study Using GEM Methodology. Kuala Lumpur: Universiti Tun Abdul Razak.
- Wan Nor Dalilah Wan Hashim. (2008). Faktor penghalang terhadap kesediaan menjadi usahawan. Projek Sarjana Muda, Universiti Teknologi Malaysia.
- Yusrizal Yusof (2012). Kecenderungan keusahawanan di kalangan pelajar Kolej Komuniti Bandar Penawar dan Kolej Komuniti Pasir Gudang. Thesis Ijazah Sarjana Pendidikan Teknik dan Vokasional, Fakulti Sains Universiti Teknologi Malaysia.

Profil Penulis :***Dzuhailmi Dahalan***

*Laboratori Kesejahteraan dan Kesehatan Sosial Belia
Institut Pengajian Sains Sosial,
Universiti Putra Malaysia
dzuhailmi@upm.edu.my*

Jeffrey Lawrence D'Silva, PhD

*Laboratori Kesejahteraan dan Kesehatan Sosial Belia
Institut Pengajian Sains Sosial,
Universiti Putra Malaysia
jld@upm.edu.my*

Ismi Arif Ismail, PhD

*Laboratori Kesejahteraan dan Kesehatan Sosial Belia
Institut Pengajian Sains Sosial,
Universiti Putra Malaysia
ismi@upm.edu.my*

Nor Aini Mohamed

*Laboratori Kesejahteraan dan Kesehatan Sosial Belia
Institut Pengajian Sains Sosial,
Universiti Putra Malaysia
nm_aini@upm.edu.my*